

VIDÉK- ILL. TERÜLETFEJLESZTÉSI TERV

CSONGRÁD ÉS A TISZAZUG

VONATKOZÁSÁBAN



Készítette:

Malik László

építész tervező / önkormányzati képviselő, Csongrád 2. vk.

0620 / 267 38 83

malik.laszlo@kdnnp.hu

Bevezető

Egy kis bevezető gyanánt indítanék egy régi mondással, miszerint annak a településnek vége van, ahol már nincs pap, orvos és tanár. Mind a háromról külön történetet lehetne írni napjainkban, ez hogyan is néz ki, de ahol ez még megvan, annak a településnek még lehet jövője. Csongrád ilyen település, de a demográfiai adatok és maga a tendencia, amit azok mutatnak elég beszédesek, és aggasztóak. Ezt persze sok vidéki településre el lehet mondani. Okokat is ezerfélet lehet felhozni, kell is, mert tisztában kell lennünk a miértekkel, de a legfontosabb, hogy mi lesz holnap, mi lesz 10 vagy 20 év múlva. Mert azért még tehetünk.

Ezt a dokumentációt emiatt készítettem, mert hatással szeretnék lenni a városunk és a térségünk jövőjére. A három fő összetevő még megvan, de bajok már vannak ott is. A kényelmessé vált világunkban ezt a hármat pedig ki lehetne, illetve ki kell egészíteni más összetevőkkel is, mint a jó utak, a különböző szolgáltatások (bolt, posta... stb.), vagy intézmények (egészségügyi, oktatási, hivatali, kulturális... stb.) és persze munkahelyek, azokból viszont olyan, ahol kinek-kinek végzettségéhez mérten minél előbb, és helyben el tudjon helyezkedni, tisztos megélhetés fejében. Ha ezek valahol megvannak, van minden, ami kellhet. Ezután a szinten tartás jön. Aki kalandot akar, úgylis menni fog, nem rájuk kell építeni.

Csongrád látott már jóval szebb napokat is. Az elmúlás szele, főleg a lakosság átlagéletkorát tekintve, már az ajtón kopogtat. Az alap szolgáltatások megtartásával (amik járás székhelyként most adottak) már egy fő lépést megteszünk a jövő felé, de ehhez és minden máshoz is az kell, hogy legyen itt lakosság és hogy kiegyensúlyozott átlagéletkorral legyen itt. A legfőbb gond ez, a többi csak az idő múlásából adódik, mint például a víz-vagy a távhő vezetékek szükségszerű felújítása és így tovább.

A fiatalok helyben tartására óriási szükség van. Jól élhető város kell nekik, munkahellyel, tisztos megélhetéssel. Ezzel, előbb utóbb jönni fog a kisebb átlagéletkorú lakosság is. Létszámban viszont már nem tudom, hogy van-e visszaút. Emellett a környező településekről is könnyen és gyorsan(!) megközelíthető városra van szükség. A mobilitás manapság nélkülözhetetlen tényező. Az a világ már megszűnt, amikor a falu asztalosáról, vagy orvosáról beszéltünk, és a város határán belül megvolt minden, ami kell.

Csongrád városa valamikor a vármegye egyik fontos, névadó települése volt. Beszédes önmagában a tény, ha a vármegyénkre ránézünk, Szeged hol tart most, és hol tart a többi város. Kisebb mértékben ugyanaz zajlik, mint Bp. és az ország tekintetében. Van, ami fejlődött, fejlesztve lett és van, ami.... Fejlett, kontra magára hagyott, területek (az említett zug is ilyen). Sorvasztás az egyik végen, fejlesztés a másikon. Bízom benne, hogy a magyar vidék felértékelődik újra és változik a koncepció!

Mára már csongrádi legendárium, hogy mi nem került ide. Pl.: Szentkirályi ásványvíz, Szerencsi csokigyár vagy éppen az M5-ös autópálya, de még a 451-est is normális alap nélkül csinálták meg. Volt olyan is, amikor az új hidat építették Szentes irányába, a meglévő rácsos szerkezetűt szétszerelték és leúszatták a Tiszán, ahelyett, hogy a mostani fahíd helyére áttették volna.

Ismétlem magam: bízom benne, hogy változik a koncepció! Például a BYD beruházásból a vármegye ezen része csak úgy fog tudni profitálni, ha a távolság adta korlátokat megszüntetjük! Ha az nem megy, majd máshol, például a határon túl létesülnek a beszállítói hálózatnak elemei, mi pedig ebből is kimaradunk, ill. lemaradunk.

Fejlődés – Fejlesztés – Köldökszínór

Több terv és elképzelés közül, egy kimondottan fontosat szeretnék felmutatni, ami nemcsak nekünk és nem csak a mi városunknak, hanem egy ettől nagyobb földrajzi területnek is meghatározó momentuma lenne. A megmaradáshoz, és a későbbi fejlődésünkhöz, fejlesztésünkhöz első körben köldökszínórra, köldökszínórokra van szükségünk! Amit én akképp fordítanék le, hogy **növekedési tengely**.

Van két város a Tisza két partján. Egy híd adta összeköttetés miatt szorosan együtt tud két város élni, működni. Velük együtt egy-egy járás, vagy terület is. Szabadon áramlik a munkaerő, a tőke, a diákok stb. Szentés és Csongrád lakosainak létszáma 28 és 15 ezer fő. A járások lakosait tekintve 41 és 22 ezer fő.

Hát nem lenne logikus, ha máshol is lenne ilyen összeköttetés, és hasonló adottságú területek is ugyanígy együtt tudnának élni? Csongrádot, illetve a Csongrádi Járást egy híddal össze lehetne kötni a Tiszazuggal, ahol 32 ezren élnek!! Csongrádnak ez egy növekedési tengelyt adna Szolnok, Szarvas, vagy akár Debrecen irányába. Mi kapnánk egy lehetőséget, a magára hagyott zugot pedig újra térképre tennénk, és ők is ugyanúgy rajta lennének ezen a tengelyen.

Miben bízik ezzel kapcsolatban? Egy esélyben. Abban, hogy ezen a két érintett területen az országos átlag háromszoros népességfogyását mérsékelni tudjuk! Nem a híd, és nem az útfejlesztés állítja ezt meg, de első lépésnek az is kell hozzá! Kezdetnek nekem már ez is óriási eredmény lenne! Nem holnapra kérem ezt a növekedési tengelyt, de azt mindenképpen szeretném, hogy a fixen megvalósításra kerülő projektek közé felkerüljön, és amikor eljön az ideje, akkor el is készülne!

Ezt a dokumentációt saját kútfőből, saját szavaimmal írtam. Nem tudományos munka, nem hatástanulmány... próbálkozom azért, de az itt élők jogos igényét próbálom megfogalmazni. Én álmodok, mert én még tudok és véleményem szerint indokoltan. Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Területrendezési Tervének 244 oldalán például egy sornyi álom sem fért el, hogy erre a pontra egy állandó híd kerüljön. A készítőinek a Zug abból az irányból nézve egy zsákutca, felőlünk nézve pedig egy óriási lehetőség! Tehát, Csongrádnak és a Tiszazugnak híd, esély és lehetőség kell!

Híd – lehetőség - fejlődés

A Tiszazug újra térképre helyezése, és akár egy új
Debrecen-Csongrád-Szeged növekedési tengely létrehozása

Csongrád városa a Tisza jobb partján helyezkedik el. A bal parton a Kőrös itt ömlik bele a Tiszába. Így a tőlünk átellenes oldalon, a Tisza és a Kőrös egy zugnak nevezett földrajzi területet fog közre, amiben kőhajításnyira a városunk lakott területétől nemcsak földterületeink vannak, hanem szomszédos települések sora.

A Tiszazug déli csücskét városunkból pontonhídon (1. melléklet), kompon, vagy dereglyén keresztül lehet elérni. Télen, áradáskor, zajláskor, hajó áthaladásakor, felújítások alkalmával a hidat szétszedik és nem üzemel. Mérete, kialakítása, üzemelési ideje, állapota nemhogy a teherforgalmat, de még az iskolába hozzánk járó gyerekek egész éves áthaladását sem tudja megoldani. Az alkalmanként, illetve a téli híd üzemszünetben komppal kiváltott közlekedés reggeltől estig működik, de csak tiszta időben (egy hűvös, párás, őszi, téli időjárásban, magyarán nem lehet azzal időben számolni, hogy mikor megy a komp, megy-e, ...). Ezt az alap infrastruktúrát, ami most megvan, minimális utazóközönség tudja, akarja használni. Nem teszi lehetővé a

szabad közlekedést, és főleg a tőke áramlását. Az előző fejezetben nem véletlen használok a növekedési tengelyt, hiszen, ez az irány bár itt van, de nincs kihasználva, nincs felhasználva.

Gyakorlatilag a Csongrádi Járás egy több mint 500 km²-es, 29 ezer fős lélekszámú földrajzi egységgel nincs összekötve. A Zugban pedig magára hagyott, halódó, sorvasztott települések sora van, néhány kilométerre tőlünk.

Amennyiben Csongrád-Györfősnél, ahol a már meglévő csongrádi ipari elkerülő út egy körforgalommal ér véget, és ide készülne egy Tisza híd, akkor egy új növekedési tengely születne. A Csongrádi Járás új köldökszinórt kaphatna, a Tiszazug pedig újra felkerülhetne a térképre. Számunkra, ha fejlesztésről beszélünk, ez lenne a legfontosabb, amit mondhatnánk!



A Tiszazug az Alföld egyik tájegysége. A terület a kunszentmártoni kistérség és Csongrád városának része. A Zug nagyobb részét a Kunszentmártoni, déli csücskét a Csongrádi, a nyugati részét pedig a Tiszakécskei Járások adják. Tehát a Tiszakécske, Kunszentmárton, Csongrád járási székhelyek által határolt területről van szó. Három járás, négy vármegye és négy választókerület van ezen a területen. Abszolút határterületről beszélünk.

A részemről megmutatni, vagy inkább felmutatni kívánt fejlesztési lehetőség tulajdonképpen maga a Zug területének és a Csongrádi Járásnak az összekötése lenne egy állandó Tisza híddal, illetve ezen felül egy új másodrendű út kialakításával a Zug területén, a tervezett híd és a meglévő Kunszentmártoni autópálya felhajtója közti szakaszon.

Jelenleg a Tiszazugon keresztül áthalad az M44-es autópálya, aminek Kunszentmártonnál (de a zug felőli oldalon), és Tiszakürtnél is van felhajtója. Ezzel együtt maga a gyorsforgalmi út úgy halad át ezen a területen, hogy abba nincs becsatornázva a Zug csücske felőli rész (sem). Négy számjegyű utak vannak ezen a területen, és félő, ha ezt a részt zsákutcának tekintik, nem is fog változni a helyzet. Holott az egész Csongrádi Járást be lehetne ebbe az irányba is kötni, egy híd építésével! Csongrád városa negyedórás távolságra kerülhetne ettől az autópályától. A Csongrádi Járás pedig egy 29 ezres lélekszámú területtel lenne összekötve. De a legfontosabb, hogy így ezen a vonalon egy növekedési tengely alakulna ki!

Csongrádról elérhető települések, a tervezett híd és útfejlesztések esetén első- és másodrendű utakon:

	távolság (km)	Lakosok száma 2024
Szelevény	13	924
Csépa	14	1581
Tizsasas	18	985
Cserkeszőlő	22	2101
Kunszentmárton	22	7159
Tiszaug	22	857
Tiszainoka	27	377
Tizsakürt	25	1239
Tiszaöldvár	35	9901
Nagyrév	37	593
Cibakháza	40	3564
Szarvas	46	14644

Ipari növekedés szempontjából cél települések

M44	20 (teljesen új megközelítési lehetőség lenne)
Kiskunfélegyháza / M5	26
Kecskemét	51
Szolnok	62 (abszolút célterület ill. város)
Szeged	66
Békéscsaba	95 (Oda már lehetne menni autópályán! Időben így már jóval rövidebb lenne az út.)
Budapest	148 (híd esetén, Szolnok irányába 168)
Debrecen	175 (Szolnokot Törökszentmiklós irányába elkerülve)

Összehasonlításképpen a távolságokhoz egy plusz információ:

A Csongrád-Bokroszon működő Mars gyár, még Mindszentről is busszal szállítja a munkavállalóit, ami 44 km-es távolságra van. Szentesen a Hungerit Zrt. ugyancsak nagy foglalkoztató és oda is sok külön busz szállítja a munkavállalókat. A Tiszazugban, egyébként elérhetővé váló településekről egyáltalán nincs munkaerő áramlás. 29 ezer fős területi egység van elválasztva, vagy máshogyan nézve, nincs bekötve a Csongrádi Járásba.

Ha ugyanezt a távolságot a **Tiszazug** irányába vesszük (egy híd megléte esetén), akkor a sok **kistelepülés, lakosainak a száma 28.688 főt** ad ki! Ez a szám nagyobb, mint a szomszédunkban lévő Szentés város lakosainak a száma!

Ha ehhez a számhoz még Szarvast is hozzáveszem (ami még 50 km-es határon belül van) akkor már **43.332 fő**.

Rendezett infrastruktúra esetén ebből a számból nem kevés munkavállalót, és tőkét lehetne áramoltatni olyan irányba, amely jelenleg nem lehetséges, vagy csak nagy kerülővel.

A vármegyehatár, a járáshatár, a választókerületi határ csak egy térképen húzott vonal, míg a Tisza és a Kőrös a valós földrajzi határ, de azt viszont át lehet hidalni, csak akarni kell!

Az ipari növekedéshez sok egyéb feltétel mellett lakosság és abban a szakképzet és a betanítható munkaerő is szükséges. A táblázat első fele csak a

tervezett híd irányába ad kimutatást. Tehát a jelenlegi, már meglévőhöz képest az elérhető többletet mutatja! Viszont Tiszaföldvárnál azt már meg kell jegyezni, hogy Szolnok közelebb, 30 km-es távolságban van. De ez nekik is lehetőség, nekik is növekedési tengely, tehát köldökszinór lehetne. Nekünk viszont pont ebbe a Szolnok központú területbe kellene becsatlakoznunk!

Ha a növekedési tengelyt itt nem említem, és csak azt nézem, akkor a városunkhoz közelebb eső kistelepüléseket (Tiszaug, Csépa, Szelevény) a 8 ezer főt meghaladó népességszámú területével együtt azonnal becsatornáznánk hozzánk. Ide, ahol van közigazgatási, egészségügyi, oktatási stb. potenciál. Bölcsődék, óvodák, általános és középiskolák, több osztályos gimnázium, rendelőintézet, Mars gyár stb.... és az említett három járásszékhely közül a legnagyobb terület, lélekszám, és potenciál.

A tiszazugi kistelepülések a két másik járásszékhellyel eddig sem voltak igazán kisegítve. Nekik ez a híd és közúthálózat fejlesztés ugyanannyit adna, mint Csongrádnak.

Ha növekedési tengelyeket, főtengelyeket nézek, amelyekben a megvalósult híddal létrejönnének:

- **Kiskunfélegyháza/Csongrád/Kunszentmárton/Szolnok**
(talán a legkézenfekvőbb, és azonnali hatású)
- Kiskunfélegyháza/Csongrád/Kunszentmárton/Szarvas
- Kiskunfélegyháza/Csongrád/Kunszentmárton/Békéscsaba
- Szeged/Csongrád/Kunszentmárton/Törökszentmiklós/Debrecen
(a beszállító hálózat, illetve lánc ezen vonalára csatlakozva, nagy jelentőséggel bíró útvonal lenne)
- Egy újabb álmom: az új Foktői Híd-Kalocsa-Kecel-Soltvadkert-Bócsa- új útszakasz-Kiskunfélegyháza-Csongrád-...



Amennyiben a már „ezer” éve megtervezett csongrádi vízlépcső, az eredeti tervek szerint realizálná (tehát híddal együtt), úgy értelemszerűen a különálló híd terve már akár okafogyottá is válhatna. Részemről viszont azon az állásponton lennék, amennyiben a vízlépcső megépülne, úgy annak a vízmegtartással kapcsolatos feladatot kellene csak ellátnia, és a híd, ahogyan azt megfogalmaztam Csongrádon, a Györfősnél lenne jobb helyen. Tehát a kettőt különválasztanám.

A hidat Csongrádon, a már meglévő ipari elkerülő végéhez kellene igazítani, és minden szempontból a legjobb helyre kerülne! A zug oldalán, az útfejlesztésekre van többféle lehetőség is, de részemről fő szempont, hogy a már elkészült M44-es autópályára a lehető leggyorsabban, és leghamarabb fel lehessen hajtani, és Szolnokot a lehető leghamarabb el lehessen érni!

Csongrádot érintő fejlesztési tervek, illetve ötletek

A határok „felszámolása”. Választókerületi, vármegyei és járások közti határokvidékek fejlesztése!

Itt idézek kettőt:

- A magyar vidék életerejének és népességmegtartó képességének erősítése alapvető fontosságú a magyar jövő szempontjából, hiszen a cél az, hogy visszafordítsuk a vidék elnéptelenedéséből adódó kedvezőtlen társadalmi folyamatokat - mondta Latorcai Csaba, a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium parlamenti államtitkára, a KDNP ügyvezető alelnöke a keceli Flóra virágfesztivál megnyitóján.
- A program célja, hogy az eddig kizárólag településalapú fejlesztéspolitika mellett jelenjen meg a térségi alapú is. A program nem váltja fel a településalapú fejlesztési programokat. Ugyanakkor ezekből a programokból kimaradtak a különböző települések közötti elemek, például a közlekedési infrastruktúra vagy a térségi közszolgáltatások fejlesztése.
<https://magyarnemzet.hu/belfold/2024/12/navracsics-tibor-milliardokhoz-jutnak-a-jarasok>

1. Meglévő növekedési tengely (mondhatjuk ezt a településünk, vagy akár a térségünk köldöksinórjának is) felújítása, karbantartása!
Kecskemét-Kiskunfélegyháza-Csongrád-Szentes növekedési tengely, a 451-es számú út felújítása kötelező, és kiemelt fontosságú! Ami elviekben már folyamatban van.
2. Meglévő növekedési tengely a Csongrád-Szeged vonal is. Bár itt van kétféle lehetőség is. Szentes és Hódmezővásárhely irányában jobb út, hosszabb táv. Míg Felgyő és Csanytelek irányába, több kistelepülést is fel lehetne fűzni erre a tengelyre, útfelújítással és kisebb elkerülő szakaszok építésével. Ezek a települések kapnának egy új esélyt, a felzárkózásra.
Ennek a tengelynek az egyik végén Szeged van, míg a másik végén Debrecen is lehetne a következő pontban taglalt lehetőséggel.
3. Újabb növekedési tengelyek létrehozása:
 - **M44 bekötése Csongrád irányába, a Kunszentmártoni lehajtótól, egy Tisza híd építésével, és ezzel együtt a Tiszazug „halódó” településeinek újra térképre helyezése.**
 - Ezzel létrejönne egy Debrecen-Törökszentmiklós-Martfű (vagy Szolnok)-Kunszentmárton-Csongrád-Szeged növekedési tengely. Ez a jelen beruházásokat tekintve (úgy, hogy direktbe kihagyja a fővárost), és azt, hogy olyan településeket is érintene, amik eddig magukra voltak hagyva, illetve lehetne ezekben a térségekben fejleszteni (ipari kapacitással) a magyar vidék felzárkóztatásában óriási lépés lehetne. (Akkora távolságról beszélünk ebben az esetben, mint a Debrecen-Békéscsaba-Szeged vonal.)
 - Új növekedési tengely Csongrád -Kunszentmárton- Szarvas
 - Új növekedési tengely
Kiskunfélegyháza - Csongrád -Kunszentmárton- Szolnok
(nekünk ez kiemelt fontosságú lenne, míg a Kiskunfélegyháza, Abony, Cegléd, Nagykőrös vonalon az utóbbi háromnál ki lenne hagyva az átmenő forgalom)
 - Új növekedési tengely Csongrád -Kunszentmárton- Békéscsaba
 - Új növekedési tengely, de már a Kiskunságban történő fejlesztéssel, a Csongrád-Kiskunfélegyháza-Soltvadkert-Kecel-Kalocsa-Új Foktői Duna híd.
 - Ezek az utak első- ill másodikrendű útszakaszok lennének!

- Az új növekedési tengelyek létrehozásával, Csongrádon már akár a BYD beszállítói hálózatához kapcsolódó fejlesztéseket is meg lehetne valósítani! Települhetnének ide új cégek, mert van ipari terület, van oktatás (Technikumi és szakképző iskolai oktatás – Sággy Mihály), és elérhető lakosság is, aki itt dolgozna! Az ide települőknek pedig számos hely, hiszen jelenleg már csak 15 ezren élnek itt, ami volt jóval nagyobb szám is.
 - Ehhez **Csongrád** ipari elkerülő útjának végétől egy **új Tisza híd** építése szükséges a Tiszazug irányába, és
 - A Tiszazug területén a kistelepüléseknek útfejlesztésre lesz szüksége, és a tervezett hídtól egy nagy teherbírású út kialakítása (másodrendű útszakasz) is szükséges a Kunszentmártoni M44-es felhajtójáig.
 - Az előző pontokból a 451-es felújítása két vármegyét ill. két választókerületet érint, míg a tervezett csongrádi híd és útfejlesztések már három járást érintenének.
4. Ezzel a fejlesztéssel buszjáratokat lehetne indítani Csongrád irányából a zug településeire. Munkaerő és a tőke áramlás, diákok stb. mobilitása biztosításra kerülne.
5. Turisztikai szempontból is kiemelt lenne ez az útszakasz.

1. MELLÉKLET Csongrádi pontonhíd

A közlekedés részben biztosított! 365 nap során a szabad munkaerő- illetve tőke áramlás nem biztosított



A piros pöttyökkel jelöltem a szobán forgó, tervezett híd helyszínét!











